

آموزش مجازی سازنده گرایانه: راهکارهای ایجاد تامل و بازاندیشی در فراگیران

شاید اولین قدم، ایجاد انگیزه در دانشجو برای مطالعه محتوا باشد. هر چه محتوای بارگزاری شده جذاب تر باشد، باعث جلب توجه بیشتری در دانشجو و ارتقای یادگیری وی می شود. بنابراین یک اسلاید که صداگذاری شده باشد، ارزش بیشتری در جلب توجه فراگیران دارد تا یک اسلاید ساده و یا حتی یک صفحه کتاب. چون دانشجو، از دو حس دیداری و شنیداری به صورت همزمان استفاده می کند. از آن گذشته، برخی از مطالب نیاز به توضیح دارند و تنها با نشان دادن متن، نمی توان مفهوم آن مطلب را ادا کرد. به همین جهت استفاده از تصویر و صدا با یکدیگر هم باعث جلب توجه فراگیران خواهد شد و هم باعث ارتقای یادگیری آنان.

از آنجایی که در شرایط فعلی، امکان برگزاری کلاس درس حضوری مقدور نیست و اساتید همه کلاس های خود را به صورت مجازی برگزار می کنند و از آنجایی اغلب کلاس های درسی به صورت غیرهمزمان برگزار می شود، امکان نظارت بر میزان فعالیت دانشجویان و رصد آنها از شرایط معمول کلاس درس مشکل تر است. در حالیکه اساتید وقت زیادی در تهیه محتوای آموزشی می گذرانند و بایستی نتیجه آن را هم به بهترین صورت دریافت نمایند. به همین دلیل در زیر به راهکارهایی برای فعال نگه داشتن دانشجویان در کلاس های مجازی اشاره می شود:

قطعا ارائه محتوا هر چند با کیفیت خوب، به تنهایی نمی تواند منجر به یادگیری در دانشجو شود. همانند کلاس درس به روش هایی نیاز داریم تا بدانیم دانشجو محتوا را مطالعه می نماید. از طرف دیگر، مطالعه آن محتوا، به تنهایی نمی تواند معیاری برای یادگیری آنها باشد. پس باید به دنبال راهکارهایی بود که دانشجو با محتوا درگیر شود و از آن یاد بگیرد.

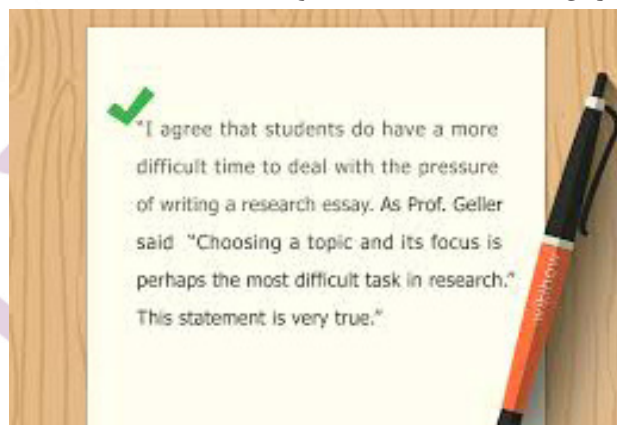
اما باز هم تنها نمایش محتوا کافی نیست. باید مطمئن شد که فراگیر محتوا را به درستی درک کرده است. این کار در کلاس درس با طرح سوال از فراگیر، یا طرح سوالات دانشجو از استاد و یا از درک حالات چهره دانشجو انجام می شود. اما در فضای مجازی که آموزش به صورت غیرهمزمان انجام می شود، چکار باید کرد؟

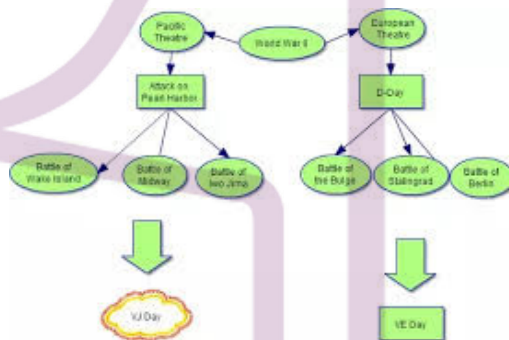

می‌توانید برای هر جلسه تکلیفی آماده کنید و از دانشجویان بخواهید جواب آن را بعد از مطالعه محتوا، نوشته در سیستم بارگزاری نمایند.

به عنوان تکلیف می‌توان از دانشجویان خواست تا خلاصه‌ای از آنچه در آن جلسه گفته شده است، بنویسند (Reflection Paper)

و یا می‌توان از دانشجویان خواست تا ارتباط بین چند جلسه مرتبط با هم را تشریح نمایند. حتی بسته به نوع درس، می‌توان از آنان خواست تا نقشه مفهومی یا ذهنی رسم نمایند.

با علم به این موضوع که مشکل کمبود وقت برای همه اساتید امری عادی است، اما سعی کنید حتماً همه تکلیف را مطالعه کرده و بازخورد آن را به دانشجویان ارائه دهید. این کار علاوه بر این که مشکل دانشجویان را به وی نشان می‌دهد، موجب تشویق دانشجویان می‌شود و می‌دانند که تکلیف بررسی می‌شوند.

یک راهکار دیگر برای فعال نگه داشتن دانشجویان، استفاده از کوئیز در آخر هر جلسه یا بعد از چند جلسه است. بهتر است سوالات به گونه‌ای باشند که جواب آن به صورت مستقیم در متن محتوا قابل دستیابی نباشد و دانشجویان ملزم به مطالعه محتوا و درک و تأمل در آن باشند. دانشجویان باید در محتوا تفکر نموده و درک خود را بنویسند. به عبارت دیگر، سوالات به صورت تفسیری ارائه شود. در این صورت حتی اگر از سایر دوستان خود در مورد پاسخ آنها سوال کند، شما به راحتی می‌توانید تشابه زیاد بین دو پاسخ دانشجویان را شناسایی کنید. اگر سوالات تستی باشد، احتمال تقلب (Cheating) در دانشجویان افزایش می‌یابد.

می‌توانید از راهکار Peer assessment یا ارزشیابی توسط همتا، در ارزیابی تکالیف دانشجویان خود استفاده کنید. مثلاً

می‌توانید چند دانشجوی فعال و خوب آن کلاس یا کلاس دیگر را شناسایی کنید و بعد از توجیه آنها، وظیفه تصحیح تکالیف را به آنها بسپارید.

راهکاری برای تشویق دانشجویان در نظر بگیرید. این تشویق، هر چیزی می‌تواند باشد. نمره یا معرفی نام دانشجویانی باشد که بهترین فعالیت را داشته‌اند، مثلاً معرفی نمره یا نام دانشجویانی که بهترین فعالیت را داشته‌اند.

برای هر تکلیف، نمره‌ای در نمره پایان ترم دانشجویان در نظر بگیرید.

سعی کنید، کوئیزها و تکالیف میان ترم به گونه‌ای باشد که اهداف اساسی درس را پوشش دهد و چنانچه نمره آنها را در نمره پایان ترم قرار دهید، در آزمون پایان ترم به تعداد سوالات کمتری در آزمون نیاز خواهید داشت. زیرا شما قبلاً قسمتی از اهداف ضروری را، آزمون گرفته‌اید.

ارائه جواب تکلیف را معیاری برای حضور و غیاب در کلاس تعیین کنید و آن را در ابتدا به اطلاع دانشجویان برسانید.

به عنوان یک قاعده از دانشجویان خود بخواهید که به صورت مرتب و مانند کلاس درس حضوری، محتوای آموزشی را مطالعه کنند و شما نیز به طریقی آنان را فعال نگه دارید.

در پایان، ذکر این نکته ضروری است که اهمیت طرح دوره به عنوان یک قرارداد یادگیری، در دوره‌های آموزش مجازی از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا، طرح دوره‌ای را همیشه در کلاس درس خود ارائه می‌دادید، در صورت نیاز بازنگری کرده و در سامانه بارگزاری کنید.

نکته

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
مدیر مسئول: آقای دکتر محمد دهقانی فیروز آبادی
سردبیر: آقای دکتر فرشید عابدی
مدیر اجرایی: واحد کتاب و مجله (EDC)
نویسنده این شماره: خانم دکتر آفاق زارعی